Lausuntopyyntölomake
Hyvän tuen edellytysten täyttymisestä
(Laki taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä 429/2016, 3-5 §)

Yritystukineuvottelukunta antaa lausunnon siitä, täyttääkö tukiohjelma tai tukiohjelman ulkopuolinen yksittäinen tuki 3-5 §:ssä säädetyt edellytykset.

Tukiviranomainen voi pyytää yritystukineuvottelukunnalta 1 momentissa tarkoitetun lausunnon lisäksi lausunnon 3-5 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttymisestä. Lausunto voidaan pyytää tukiohjelmasta tai tukiohjelman ulkopuolisesta yksittäisestä tukipäätöksestä, joka on vähintään kolme miljoonaa euroa. Jos lausuntoa ei pyydetä, asia on kuitenkin annettava neuvottelukunnalle tiedoksi. Lausuntoa pyydetään tai asia annetaan tiedoksi samassa yhteydessä, kun tukiviranomainen pyytää lausuntoa EU:n valtiontukisääntöjen soveltumisesta tukijärjestelyyn.

Lausuntopyynnön tulee sisältää kuvaus lain 3-5 §:n toteutumisesta. Lausuntopyynnön liitteenä toimitetaan tukiohjelmaa koskevat kansalliset säännökset tai säädösluonnokset sekä perusteluasiakirjat.

Lausunnonpyytäjä vastaa asiakirjojen asianmukaisista julkisuusmerkinnöistä. (Jos lausuntoa ei pyydetä, neuvottelukunnalle tulee toimittaa tiedoksi vastaavat tiedot.)

Lausuntopyyntölomakkeet ja sen liiteasiakirjojen julkisuudessa noudatetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999).

Kuvaukset ja yritystukineuvottelukunnan laatimat ennakkoarvioinnit julkaistaan yritystukineuvottelukunnan pöytäkirjan liitteenä.

Lausuntopyyntö toimitetaan yritystukineuvottelukunnalle sähköpostitse
yritystukineuvottelukunta@tem.fi

Lausuntopyyntölomake

Kyseessä on ☒ Lausuntopyyntö ☐ Tiedoksianto Päiväys	
Tuen nimi Maankäyttösektorin ilmastotoimenpidekokonaisuus YRITYSTUKINEUVOTTELUKUNNAN LAUSUNTOLUONNOS 12.11.2020, ESITTELIJÄ ANNE ROTHOVIUS	
Komission tukinumero (SA xxxx)	Tuen voimassaoloaika 31.12.2025 saakka.
Tukiviranomainen Maa- ja metsätalousministeriö	EU-valtiontukisäännös tuki perustuu Yleinen ryhmäpoikkeusasetus
Lausunnon pyytävä ministeriö Maa- ja metsätalousministeriö	Yhteyshenkilön tiedot Jaakko Nippala

Kyseessä on
☒ Uusi tukiohjelma
☐ Tukiohjelman muuttaminen
☐ Tukiohjelman mukainen yksittäinen tukipäätös
☐ Tukiohjelman ulkopuolinen yksittäinen tukipäätös tai tukipäätöksen muuttaminen
☐ Tuen voimassaoloajan jatkaminen

Lain 3–5 §:ien edellytykset	
Lausuntoa pyytävä viranomainen täyttää. (Huom. Kenttään kirjoitettavan tekstin pituutta ei ole rajattu.) Tämän liitesivuilla on esitetty ohjaavia kysymyksiä helpottamaan kunkin kuvauksen kirjoittamista.	**Sihteeristö täyttää**. Ennakkoarviointi: liikennevalot ja kehittämisehdotukset
1. Selkeä taloudellinen tai yhteiskunnallinen tavoite, joka perustuu hallitusohjelmaan tai politiikkatavoitteeseen Hallitusohjelman mukaista ilmastotoimenpiteiden kokonaisuuden toteuttamista ohjataan valtioneuvoston asetuksella (liitteenä) ja kokonaisuuden puitteissa on tarpeen osoittaa määrärahaa valtion virastoille ja laitoksille, tehdä julkisia hankintoja sekä myöntää avustuksia. Valtionavustuksia voidaan myöntää taloudelliseen toimintaan ja muuhun toimintaan. Tämä jaottelu näkyy myös asetusehdotuksessa. Asetusehdotuksen 7 §:ssä säädettäisiin erikseen valtionavustuksesta taloudelliseen toimintaan ja 9 §:ssä valtionavustuksesta muuhun kuin taloudelliseen toimintaan. Tämä jako tehdään sen vuoksi, että taloudelliseen toimintaan myönnettävällä valtiontuella tulee olla oikeusperusta, jotta se olisi EU:n valtiontukisääntöjen mukainen. Osana hallitusohjelman mukaista maankäyttösektorin toimenpidekokonaisuutta toteutetaan tukiohjelma maankäyttösektorilla toimivien yritysten osallistumisen mahdollistamiseksi. Kyseisessä tukiohjelmassa rahoitetaan maankäyttösektorin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa, PK-yritysten innovaatioita sekä koulutusta. Tukiohjelman puitteissa myönnetyn tuen arvioitu suuruus on noin 5 miljoonaa euroa. Kyseessä oleva tukiohjelma on osa maa- ja metsätalousministeriön toteuttamaa maankäyttösektorin ilmastotoimenpidekokonaisuutta, jonka tavoitteet tulevat pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman strategisesta kokonaisuudesta; 3.1 Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi. Kyseisen kokonaisuuden tavoitteena 3 on, että hiilinieluja ja varastoja vahvistetaan lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteiden tavoitteena on saada vähintään 3 Mt CO_2 päästövähennyksiä vastaavat nettovaikutukset vuoteen 2035 mennessä. Vähennys muodostuu maankäyttösektorin nielujen ja varastojen kasvusta- sekä päästöjen vähentämisestä. Määrärahalla rahoitettavien maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteiden tarkoituksena on kokonaiskestävyys huomioiden edistää seuraavia tavoitteita: 1) ylläpitää ja vahvistaa hiilinieluja ja –varastoja lyhyellä ja pitkällä aikavälillä, 2) vähentää kasvihuonekaasujen päästöjä 3) edistää maa- ja metsätalouden sopeutumista ilmastonmuutokseen sekä 4) tuottaa tavoitteisiin liittyvää tutkimustietoa ja edistää kyseisen tiedon käyttöä. Tukiohjelman tarkoituksena, on mahdollistaa taloudellista toimintaa harjoittavien tahojen osallistuminen edellisten tavoitteiden edistämiseen joko itsenäisesti tai konsortion osana.	☒ 🟢 ☐ 🟡 ☐ 🔴 Tuen päätavoite on yhteiskunnallinen, korkealaatuisen elinympäristön tukeminen. Tuella voi olla myös taloudellisia vaikutuksia tk-toiminnan ja pk-yritysten innovaatioiden osalta, koska ne uudistavat alaa ja voivat parhaimmillaan myös vaikuttaa positiivisesti suomalaisten vientiyritysten kansainväliseen kilpailukykyyn koskien uusia menetelmiä (ilmastokestävä maatalous ja metsätalous sekä maankäyttösektorin hiilikorvausjärjestelmän kehittämistoimet). Tuen tulee täyttää lain taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä (429/2016) mukaiset edellytykset. Tukiohjelmasta rahoitettavan koulutuksen merkitys kasvaa laajempien ulkoisvaikutusten saavuttamisessa Suomessa. Tuella on laajat tavoitteet, kun tarkoituksena on myöntää tuki vain yhdelle

Tukiohjelmasta rahoitetaan tutkimus-, kehitys ja innovaatiotoimintaa, PK-yritysten innovaatioita sekä koulutusta. Rahoitettavat teemat on listattu asetusluonnoksen 6 pykälässä. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen ja de minimis –asetuksen pohjalta rahoitettava toiminta on nyt merkattu punaisella oheiseen luonnokseen (muu toiminta rahoitetaan maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla). Rahoitettavien hankkeiden teemoja ovat esimerkiksi ilmastokestävään metsätalouteen liittyvät kehittämistoimet: metsien hoidosta, kasvukyvystä ja terveydestä huolehtiminen; suometsien ilmastokestävä hoito; metsien hiilinielujen ja varastojen vahvistaminen; pitkään hiiltä sitovien puutuotteiden edistäminen, tutkimus ja tuotekehitys sekä sivuvirtojen hyödyntäminen; metsätalouden ilmastonmuutoksen sopeutumisen edistäminen.	hakijalle VN asetuksen 6 § mukaisiin kohteisiin.
2. Markkinapuutteen korjaaminen ja ulkoisvaikutukset Tukiohjelmassa maankäyttösektorilla toimiville yrityksille myönnettävä tuki kohdentuu hallitusohjelman mukaisen maankäyttösektorin ilmastotoimenpidekokonaisuuden toteuttamiseen. Rahoitettavilla toimilla etsitään kustannustehokkaita keinoja maankäyttösektorin päästövähennysten toteuttamiseen, hiilinielujen vahvistamiseen sekä ilmastonmuutokseen sopeutumiseen. Maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteiden osana rahoitettavat hankkeet ja toiminta edistävät maa- ja metsätalouden sosiaalisesti oikeudenmukaista siirtymää. Määrärahalla rahoitettavia toimenpiteitä toteutettaisiin eri puolilla Suomea, joten niiden positiivinen ja kannustava vaikutus kohdistuisi aluetalouteen ympäri maata. Hankkeilla tavoiteltaisiin ilmastohyötyjä vahvistamalla maankäyttösektorin hiilinieluja ja -varastoja sekä vähentämällä päästöjä, mutta hankkeilla voisi olla myös pidemmän tähtäimen taloudellista hyötyä maanomistajille. Ilmastonmuutokseen varautuminen pienentää ilmastoriskejä ja niiden toteutumisen kustannuksia maa- ja metsätaloudessa. Metsien lisääntyneen kasvun myötä metsänomistajat voivat hyötyä myös taloudellisesti. Toimet ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi, esimerkiksi kasvitautien ja metsätuhojen ehkäisemiseksi vahvistavat myös osaltaan maa- ja metsätalouden harjoittajien elinkeinon edellytyksiä.	☒ ● ☐ ● ☐ ● Ilmastonmuutoksen ehkäisyn toimenpiteet eivät välttämättä ole taloudellisesti kannattavia. Tuella voi olla positiivisia ulkoisvaikutuksia maankäyttösektorille korkealaatuisen elinympäristön edistämisessä muutoinkin ilman tukia heikosti kannattavalla tai kannattamattomalla alalla. On tärkeää seurata milloin markkinapuute on korjattu eikä valtion toimia enää tarvita ja ala uudistuu markkinaehtoisesti.
3. Tarkoituksenmukainen keino tavoitteen saavuttamiseksi Maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteillä tuetaan maa- ja metsätalouden toimijakenttää ilmastokestävien toimintamallien toteuttamisessa. Rahoitus myönnetään avointen hakujen pohjalta, joita järjestetään kokonaisuuden eri teemoista. Tukiohjelman tarkoituksena, on mahdollistaa taloudellista toimintaa harjoittavien tahojen osallistuminen edellisten tavoitteiden edistämiseen toteuttamalla joko itsenäisesti tai konsortion osana kehittämishankkeita, tavoitteita edistävää innovaatiotoimintaa sekä tukemalla tavoitteita edistävää koulutusta. Maankäyttösektorin ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi ryhmäpoikkeusasetuksen ja de minimis –asetuksen nojalla toteutettavassa tukiohjelmassa tuetaan maankäyttösektorin toimijoiden tutkimus, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa; koulutusta sekä tietopohjan lisäämistä. Toimien kustannustehokas ja vaikuttava toteuttaminen edellyttää vahvaa tietopohjaa ja vaikutusarviointeja. Siksi tutkimustiedon tuottaminen ja tehokas hyödyntäminen ovat avainasemassa. Osana kokonaisuutta toteutetaan toimenpiteitä tietopohjan vahvistamiseksi, tietoaineistojen kehittämiseksi ja tehokkaan hyödyntämisen edistämiseksi. Sektorin toimijoille tuotetaan käyttöön keinoja, parhaita käytäntöjä, tietoa sekä ratkaisuja, joiden avulla toiminnassa voidaan vähentää päästöjä, lisätä hiilinieluja ja sopeutua ilmastonmuutokseen. Ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi ja toimijoiden tukemiseksi tarvitaan yhteistyötä alan tutkimuslaitosten, yritysten sekä kehittämisorganisaatioiden välillä. Tähän tarpeeseen tukiohjelmalla vastataan ja aktivoidaan alan toimijoita. Osana maankäyttösektorin ilmastotoimenpidekokonaisuutta toteutetaan lisäksi tutkimus- ja innovaatio-ohjelma (2021-2024). Ohjelman tavoitteena on tuottaa päätöksenteon tueksi toimintaympäristön muutoksia ennakoivaa tietoa siitä, miten maa- ja metsätaloutta ja muuta maankäyttöä saadaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä suunnattua ilmastoviisaammaksi. Päähakijoina tutkimusohjelmassa (konsortion vetäjinä) tulevat olemaan tutkimusorganisaatiot. Konsortioissa voi olla mukana myös taloudellista toimintaa harjoittavia yrityksiä, jotka saavat rahoitusta ohjelmasta. Rahoitus taloudellista toimintaa	☒ ● ☐ ● ☐ ● Tuki lienee tarpeellinen toimi muiden toimian ohella. (?) Tukea myönnettäisin yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen perustuen mutta myös de minimis -asetukseen perustuen.

harjoittaville yritykselle tullaan myöntämään de minimis-tukea koskevan sääntelyn puitteissa.	
4. Kustannustehokkuus ja hallinnollinen rasitus tuen saajalle Potentiaaliset tuensaajat osallistuvat hankehakuun ja toimittavat hakemuksensa maa- ja metsätalousministeriölle, joka valitsee yhden hankkeen valintakriteereihin perustuen. Maa- ja metsätalousministeriöllä on olemassa valmis järjestelmä tuen hakemiseen ja olemassa oleva prosess tuen myöntämiseen. Hakija on raportointivelvollinen tuesta ja sillä toteutettavasta toiminnasta. Tuen saajalle ei aiheudu muuta hallinnollista taakkaa kuin tuen hakemiseen, raportointiin ja maksatuksiin liittyvä normaali työ. Maa- ja metsätalousministeriö on laatinut valmiit raportointiohjeet ja käytännöt helpottamaan tuen saajalle kohdistuvaa hallinnollista rasitetta. Tuen myöntämisen aiheuttamat kustannukset muodostuvat maa- ja metsätalousministeriössä tehtävästä virkatyöstä koskien tuen myöntämistä ja valvontaa. Niiden arvioidaan olevan vähäiset tuen määrään nähden. Maankäyttösektorin ilmastotoimenpidekokonaisuus on hallitusohjelman mukainen strateginen kokonaisuus, jonka toteutusvastuu on maa- ja metsätalousministeriöllä. Metsätalouden hankkeiden osalta ei ole virastoa, jolla olisi tarvittava asiantuntemus ja käytännöt tukipäätösten tekemiseen. Kokonaisuuden hallinnan näkökulmasta on tärkeä tehdä valinnat ja tukipäätökset yhden viranomaisen toimesta. Näistä syistä johtuen maa- ja metsätalousministeriö toimii valtionapuviranomaisena maankäyttösektorin toimenpidekokonaisuudesta rahoitettavassa toiminnassa. Maa- ja metsätalousministeriössä on osaaminen ja käytännöt tukipäätösten tekemiseksi ja seuraamiseksi.	☒ ● ☐ ● ☐ ● Viimeistään hakuohjelma -vaiheessa tukiohjelman tulisi olla tarkkarajainen koskien 107 artiklan kohdan 1 mukaista tukea, jotta vältytään hallinnolliselta rasitukselta. Sitä myönnetäänkö yksittäinen tuki 42 artiklan tai 107 artiklan (RPA tai de minimis) vai avustuksena ei-taloudelliseen toimintaan, ei pitäisi jättää yksittäisen tuen myöntäjän ratkaistavaksi. Tukea myönnettäisiin kuvauksen perusteella vain yhdelle tuen saajalle. Tuella oli kuitenkin useita tavoitteita, joiden yhtäaikainen toteuttaminen yhden tuen saajan voimin voi olla haasteellista.
5. Vaikutukset kilpailuun Tuen kilpailua vääristävät vaikutukset ovat pienet. Avustuksen myöntäminen yritykselle kuitenkin väistämättä parantaa yrityksen kilpailuasemaa. Tukimuoto ja määrä on rajattu ryhmäpoikkeusastuksen mukaisesti pienimpään välttämättömimpään kokonaisuuden tavoitteiden saavuttamiseksi.	☒ ● ☐ ● ☐ ● Kilpailua vääristävät vaikutukset ovat vähäisiä, koska tuen saajia on vain yksi ja tuloksia on tarkoitettu hyödynnettävän alalla laajemmin.
6. Määräaikaisuus Asetus on voimassa 31.12.2025 saakka.	☒ ● ☐ ● ☐ ● Tuki on määräaikainen.
7. Kannustava vaikutus Tuki täytyy hakea ennen toiminnan aloittamista. Tuellä pyritään mahdollistamaan sellainen kokonaisuuden tavoitteita tukeva toiminta, jota tuensaaja ei muuten toteuttaisi. Avustusta on haettava ennen hankkeen toteuttamisen aloittamista. Tuki-intensiteetti määritellään asetuksessa de minimis –asetuksen nojalla myönnettävälle tuelle ja tämä on enintään 90% hyväksyttävistä kustannuksista, tutkimusohjelman osalta se on 70% kuitenkin enintään 200 000 euroa kolmen vuoden aikana. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen ja maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla myönnettävän valtionavustuksen enimmäismäärien suhteen noudatetaan kyseisissä asetuksissa olevia enimmäismääriä, asetuksessa muotoiltu seuraavasti: ”Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen ja maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla myönnettävän valtionavustuksen enimmäismäärästä säädetään mainituissa komission asetuksissa.” Taustamuistion yksityiskohtaisissa perusteluissa on tarkemmin kuvattu tukitasot toiminnoittain.	☐ ● ☐ ● ☒ ● Tuki on kannustava, jos toiminta aloitetaan vasta tukipäätöksen jälkeen. Tuki-intensiteetti on korkea, eikä se siten korosta tuen saajan omaa riskiä ja uskoa hankkeeseen. Tuen ei tarvitse olla EU-valtiontukisäännöissä olevien enimmäisrajojen mukainen, tuki-intensiteetti voi olla myös matalampi. Mikäli tuki-intensiteetti olisi pienempi, se korostaisi tuen saajan omaa uskoa hankkeen uudistavaan luonteeseen ja liiketoimintamahdollisuuksiin sekä mahdollistaisi tuen myöntämisen useammalle hakijalle tai isommalle hankkeelle. Kuvauksesta ei käy ilmi miten 90 %:n tuki-intensiteettiin on päädytty.

8. Vaikuttavuus Tavoitteet on määritelty etukäteen ja tavoitteiden toteutumista ja tuella toteutettavaa toimintaa seurataan yhteinäisen raportointikäytännön kautta. Kokonaisuudesta teetetään ulkopuolinen arviointi vaikuttavuudesta. Maankäyttösektorin toimenpidekokonaisuuden toteutusta seuraa sidosryhmistä koottu seurantaryhmä.	☐ ● ☒ ● ☐ ● Tuesta tehdään ulkopuolinen vaikuttavuusarviointi, mutta sen ajankohtaa ei esitetä. Ajankohta tulisi täsmentää. Vaikuttavuuden arvioinnista tulee tehdä arvioitntisuunnitelma, määritellä tulosindikaattorit ja kerätä seurantatietoa. Lausunnon liitteenä olevassa sisältökuvauksen kohdassa 8 on kuvattu vaikuttavuusarviointia.
9. Yksittäiset tukipäätökset Hakuja järjestetään teemakohtaisesti, jolla pystytään kohdistamaan tuki tiettyihin toimenpiteisiin ja määrittelemään valtiontuenmukaisuus selkeästi. Tukipäätös perustuisi arvioon hankkeiden odotetusta vaikuttavuudesta, kustannustehokkuudesta, laadusta ja toteuttamiskelpoisuudesta. Hankkeiden tulisi edistää ilmastotoimenpiteitä kokonaiskestävyyden näkökulmasta eli huomioida niin taloudelliset, ekologiset kuin sosiaaliset näkökulmat. Arvio yleisistä edellytyksistä tehdään hankesuunnitelmassa esitettyjen tietojen perusteella ja siksi pykälässä ehdotetaan lueteltavaksi seuraava seikat, jotka hankesuunnitelmasta tulee ilmetä: vaikutukset ilmastotavoitteisiin sekä hankkeen taloudellinen ja muu yhteiskunnallinen merkitys; hankkeeseen osallistuvien henkilöiden asiantuntemus ja hankkeen organisointi ja suunnitelma tulosten viemisestä käytäntöön.	☐ ● ☐ ● ☐ ● Aiemmin todettiin, että tukiohjelmasta tehdään yksi tukipäätös. Kuvauksessa on mahdollisesti mukana laajemman hankekokonaisuuden tietoja koskien 42 artiklan mukaista tukea ja avustusta ei-taloudelliseen toimintaan. Eri oikeusperustaan perustuvat kokonaisuudet tulisi eriyttää selkeästi omiksi kokonaisuuksiksi hallinnollisen rasituksen minimoimiseksi.
9 a Tukikumulaatio Asetuksen mukaan 7§:n mukaisesti, ”silloin kun valtionavustuksen oikeusperustana on de minimis –asetus, avustuksen tulee täyttää kyseisessä asetuksessa säädetyt edellytykset.” Perusteet sille, ettei EU-asetuksen säännöksiä toisteta asetusehdotuksessa johtuvat siitä, että EU-asetuksen säännöksiä ei lähtökohtaisesti saa toistaa kansallisessa lainsäädännössä ja koska EU-asetusta ei myöskään yleensä saa selittää kansallisella sääntelyllä..	☒ ● ☐ ● ☐ ● Siltä osin kuin tuki on 107 artiklan 1 kohdan mukaista tukea ja myönnetään de minimiksenä, tukea saa myöntää enintään 200 000 euroa 3 verovuoden aikana. Tämä tulisi lisätä tuen edellytyksiin. Hakijoiden tulee esittää hankkeen kokonaisbudjetti ja rahoitus. Tukiviranomaisen tulee tallettaa myönnetyt ja maksetut tuet yritystukien yhteiseen tietovarantoon (HE 69/2021, voimaan 1.4.2021). Tiedot talletetaan takautuvasti 1.1.2020 alkaen.
9 b Vaikutukset kilpailuun paikallisesti Suomessa ja EU-alueella Tuella on vähäiset vaikutukset kilpailuun. Tuki myönnetään ryhmäpoikkeusasetuksen sekä de minimis -asetuksen enimmäismäärien ja hyväksyttävien kustannusten sekä ko. asetuksen muiden säädösten mukaisesti.	☒ ● ☐ ● ☐ ●
9 c Edellytykset kannattavaan toimintaan, arviointi Tukea ei myönnetä vaikeuksissa olevalle yritykselle. Tämän valvomiseksi hakijan olisi pyydettäessä toimitettava hakijan viimeksi päättynyttä tilikautta koskeva toimintakertomus, tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus.	☐ ● ☒ ● ☐ ● Tukea ei voi myöntää vaikeuksissa olevalle yritykselle. Lisäksi tulee arvioida, onko toiminta kannattavaa tulevaisuudessa. Tukiviranomaisen tulee selvittää hakijan

	luottokelpoisuus, maksuviiveet ja julkisten maksujen hoito (ns. VHS tiedot). Hankkeesta riippuen tulee esittää liiketoimintasuunnitelma, jonka mukaan toiminnan arvioidaan olevan kannattavaa.

1. Selkeä taloudellinen tai yhteiskunnallinen tavoite, joka perustuu hallitusohjelmaan tai politiikkatavoitteeseen

- ✓ Mitä tuella tavoitellaan?
- ✓ Vaikuttaako tuki kasvuun ja miten se ilmenee:
  - Rakenteelliseen uudistumiseen
  - Yritystoiminnan tehokkuuteen
  - Kansainvälisen kustannuskilpailukyvyn vahvistamiseen
- ✓ Tulosindikaattorit? Miksi valitut indikaattorit soveltuvat parhaiten kyseisen tukiohjelman vaikutusten mittaamiseen?
- ✓ Miten tukimekanismi toimii eli miten se poistaa ongelman?
- ✓ Miten tuki toteuttaa sille asetettuja yhteiskunnallisia tavoitteita?
- ✓ Muut tavoitteet?

Sisältökuvaus

Taloudelliset tavoitteet kohdistuvat pitkällä aikavälillä pysyvään taloudellisen toiminnan vahvistumiseen ja kansainväliseen kilpailukykyyn. Näiden seurauksena kansantalous vahvistuu ja luo suotuisat taloudelliset edellytykset yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamiselle. Tuen tulee ensisijaisesti kohdistua taloudellisen toiminnan edellytysten vahvistumiseen ja vain yhteiskunnallisista syistä varsinaiseen taloudelliseen toimintaan.

Taloudellinen tavoite = Tuki edistää kansantalouden kasvuedellytyksiä, tuottavuutta ja työpanoksen kasvua. Tuottavuuden taustatekijöinä ovat yritys- ja elinkeinorakenteen uudistuminen, aineellinen ja aineeton pääoma sekä työvoiman liikkuvuus ja vaihtuvuus. Rakenteellinen uudistuminen ja yritystoiminnan tehokkuus ovat avainsanoja. Tuen tulisi kohdentua tutkimukseen, tuotekehitykseen, koulutukseen, kansainvälistymiseen tai muuhun aineettomaan kehittämistoimintaan taikka pk-yritysten pitkän aikavälin kilpailukyvyn parantamiseen tai muuhun hallitusohjelmassa selkeästi määriteltyyn tavoitteeseen. Suurten yritysten tavanomaisten investointien ja käyttöpääoman rahoitukseen tukea vain erityisistä syistä. Toimintatukea ei voida pitää perusteltuna yritystoiminnan tehokkuuden kannalta.

Yritystoiminnan aineettomalla kehittämisellä tarkoitetaan muun muassa tutkimukseen, tuotekehitykseen, työntekijöiden kouluttamiseen, kansainvälistymiseen sekä yritysten väliseen yhteistyöhön liittyviä panostuksia, joissa ei yleensä synny aineellista vakuutta ulkoiselle rahoittajalle. Aineettomaan kehittämiseen katsotaan tässä yhteydessä kuuluvan myös esimerkiksi välittömästi tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan liittyvät aineelliset investoinnit, kuten tutkimuslaitteet ja prototyypit, joita ei voida suoraan hyödyntää tuotantotoiminnassa. Aineettomaan kehittämiseen suunnattavan tuen voidaan katsoa parantavan erityisesti pitkällä aikavälillä kansantalouden kasvuedellytyksiä.

Suurten yritysten tavanomaisten investointien ja käyttöpääoman rahoitukseen tukea voidaan myöntää vain erityisistä syistä. Suuret yritykset kärsivät vain harvoin markkinatalouden toiminnan puutteista käyttöpääoman ja investointien rahoituksen osalta. Suurilla yrityksillä voi yhtälailla olla niille kannattamattomia hankkeita (esim. TKI), joista on isot ulkoisvaikutukset ja joita yhteiskunnan kannattaa tukea. Kokoluokka ei ratkaise teoreettisesti kannattaako tukea vai ei. Mutta rahoitusrajoite on suurten yritysten kohdalla heikompi peruste tuelle. Sen sijaan pienet ja keskisuuret yritykset kohtaavat useammin erityisesti epäsymmetrisestä informaatiosta johtuvia ongelmia rahoitusmarkkinoilla.

Pienellä ja keskisuurella yrityksellä tarkoitetaan yritystä, joka täyttää EU:n komission pk-yritysmääritelmän edellytykset. Määritelmä on esimerkiksi yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (651/2014) liitteessä 1. Suurten yritysten positiiviset ulkoisvaikutukset voivat vaikuttaa laajemminkin koko talouteen.

Tuotekehityksen ja muiden aineettomien investointien osalta kaiken kokoisten yritysten toiminnalla voi olla positiivisia ulkoisvaikutuksia. Usein esimerkiksi suurten yritysten tuotekehitystoiminnalla on myönteisiä ulkoisvaikutuksia pieneen ja keskisuureen yritystoimintaan. Toimintatukea eli tuen myöntämistä yritysten tavanomaisen liiketoiminnan menojen kattamiseen ei voida pitää perusteltuna yritystoiminnan tehokkuuden kannalta muuta kuin erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa, esimerkiksi tuissa, jotka parantavat yritysten toimintaympäristöä.

Yhteiskunnallinen tavoite = tuki edistää yhteiskunnan kannalta myönteisiä asioita tai ehkäisee haitallisia vaikutuksia, joita ovat yhteiskunnallisen eriarvoistumisen ehkäiseminen, korkealaatuisen elinympäristön turvaaminen sekä kansalaisten ja yhteiskunnan turvallisuuden varmistaminen. Tällaisten tavoitteiden edistäminen ei välttämättä onnistu markkinaehtoisesti, vaan vaaditaan julkisen vallan toimenpiteitä.

2. Markkinapuutteen korjaaminen ja ulkoisvaikutukset

- ✓ Mitä markkinapuutetta tuki korjaa? (Markkinapuute = rahoitusmarkkinat eivät kykene valitsemaan hankkeita, jolloin resursseja ei ohjaudu tai markkinat eivät kykene hinnoittelemaan yhteiskunnalle syntyviä ulkoisvaikutuksia.)
- ✓ Miten markkinapuute on todennettu?
- ✓ Onko markkinapuute toteutunut?
- ✓ Positiiviset ulkoisvaikutukset?
- ✓ Negatiivisten ulkoisvaikutusten ehkäiseminen?
- ✓ Hyötyvätkö kohderyhmän ulkopuoliset tahot tuesta?
- ✓ Vaikuttaako tuki muuhun verotukseen (verotukien kohdalla)?
- ✓ Keneen tuki kohdistuu ja missä olosuhteissa?
- ✓ Kohdentuuko tuki tutkimukseen, tuotekehitykseen, koulutukseen, kansainvälistymiseen tai muuhun aineettomaan kehittämistoimintaan taikka pk-yritysten pitkän aikavälin kilpailukyvyn parantamiseen tai muuhun hallitusohjelmassa selkeästi määriteltyyn tavoitteeseen? Muuhun, mihin?
- ✓ Kohdentuuko tuki suurille yrityksille ja mitkä ovat sen erityiset perustelut.
- ✓ Kohdentuuko tuki yritysten väliseen yhteistyöhön?
- ✓ Mihin muuhun tuki kohdentuu. Kohdentuuko se laajemmin kuin mihin se on alun perin tarkoitettu. Miten tuen kohdentuminen oikeaan paikkaan varmistetaan?
- ✓ Hyötyvätkö kohderyhmän ulkopuoliset tahot tuesta?

- ✓ Mille yritykselle verotuet kohdentuvat? Ovatko verotuet päällekkäisiä suorien tukien kanssa?

Sisältökuvaus
Jos tuella on taloudellinen tavoite, tuen tulisi poistaa ja korjata markkinoiden toiminnan puutteita. Tuella voidaan luoda edellytyksiä uusille tai nykyistä monipuolisemmille markkinoille, jolla aikaansaadaan uudenlaista kysyntää. Tähän liittyy kiinteästi sen seuraaminen milloin markkinoilta tulisi poistua, milloin markkinamekanismi alkaa toimia ilman julkista tukeakin.

Markkinapuutetilanteet:
- Rahoitusmarkkinat eivät kykene valitsemaan hankkeita, jolloin rahaa ei ohjaudu kansantalouden voimavarojen kohdentumisen kannalta optimaalisesti.
- Markkinat eivät kykene hinnoittelemaan yhteiskunnalle syntyviä ulkoisvaikutuksia. Markkinoiden toiminnan puutteet voivat johtua talouden rakenteellisesta jäykkyydestä tai epäsymmetrisestä informaatiosta rahoitusmarkkinoilla. Markkinapuute voi tarkoittaa sitä, että vapailla markkinoilla toimiva yritys ei ota huomioon tiedon leviämisestä tulevia tuottavuushyötyjä, jos ne eivät näy omassa tuloksessa. Markkinapuute voi myös olla yritysten välisen yhteistyön puuttuminen – lisäarvoa yritysten verkottumisesta ja yhteisistä alustoista.

Markkinapuute tulee todentaa eli kuvata, miksi yksityistä rahaa ei ole käytettävissä.

Tukea voidaan perustella myönteisillä ulkoisvaikutuksilla tai kielteisten ulkoisvaikutusten ehkäisemisellä. Tuen ainoaksi perusteeksi ne eivät ole riittäviä. On tutkittu, että yli puolet hyödyistä tulee yhteiskunnalle ja kansantaloudelle ulkoisvaikutuksina, kun syntyvä osaaminen siirtyy eri tavoilla muiden hyödyksi. Se siirtyy työntekijöiden vaihtaessa työpaikkaa, yritysten tehdessä yhteistyötä innovaatiotoiminnassa, liiketoiminnan kumppanuus- ja arvoverkostoissa sekä yleisemmin uusien innovaatioiden rakentuessa kumulatiivisesti aiempien innovaatioiden varaan. Käytännössä ulkoisvaikutukset leviävät verkostojen, ekosysteemien ja alustojen kautta.

Positiivisista ulkoisvaikutus = toiminnan kansantaloudellinen hyöty on suurempi kuin yritykselle itselleen syntyvä hyöty.

Negatiivinen ulkoisvaikutus = toiminta ehkäisee negatiivisten tekijöiden vaikutusta kansantalouteen.

3. Tarkoituksenmukainen keino tavoitteen saavuttamiseksi

- ✓ Millaisen analyysiin tuen käyttöönotto perustuu?
- ✓ Milloin ja millaisessa taloudellisessa tilanteessa verotuki on otettu käyttöön ja onko käyttöönotto liittynyt johonkin isompaan kokonaisratkaisuun? Onko tuki ollut esim. kompensaatio jonkin toisen etuuden menetyksestä tai jonkin veron korotuksesta?
- ✓ Miksi on valittu juuri tuki politiikkatoimeksi muiden politiikkakeinojen sijaan (sääntely, palvelu, suora tuki, hankinta tai muu ohjauskeino)?
- ✓ Miten muilla keinoilla voitaisiin edistää markkinoiden toimivuutta tai tavoitteen saavuttamista?
- ✓ Onko olemassa muita tukia, millä vaikutetaan samaan tavoitteeseen ja mitä ne ovat?
- ✓ Kun katsoo tukikokonaisuuden näkökulmasta, syntyykö niiden yhteisvaikutuksena jotain toivottuja tai ei-toivottuja vaikutuksia?
- ✓ Voisiko suunniteltu tuki olla osa jotain jo olemassa olevaa tukikokonaisuutta?
- ✓ Miten ja milloin tuesta voitaisiin luopua?

Sisältökuvaus
Tarkoituksenmukaisuuden arvioinnilla tarkoitetaan analyysia siitä, onko tuki välttämätön politiikkatoimi muiden politiikkatoimien sijaan tai niiden rinnalla. Miksi juuri tämä tuki on valittu keinoksi eikä jotain muuta politiikkatoimea? On tarpeen tunnistaa, millä muilla keinoilla (esim. säädökset, neuvonta) valtio voi edistää tavoitetta ja mitkä ovat eri toimien yhteisvaikutukset. Entä voisiko tuki olla osa jotain jo olemassa olevaa tukikokonaisuutta? Miten ja milloin tuesta voidaan luopua eli koska tuki on täyttänyt tehtävänsä?

4. Kustannustehokkuus ja hallinnollinen rasitus tuen saajalle

- ✓ Tuen myöntämisestä aiheutuvat kustannukset?
- ✓ Onko tehty kustannushyöty-analyysia?
- ✓ Mitä muita toteutusvaihtoehtoja olisi?
- ✓ Millaista hallinnollista rasitusta tuensaajalle aiheutuu?
- ✓ Miten tuen hallinnointi on järjestetty? Onko muilla organisaatioilla jo olemassa prosessi ja sähköinen hakujärjestelmä, mihin voitaisiin liittää?
- ✓ Miten haku- ja seurantaprosessi on järjestetty?
- ✓ Kilpailutetaanko hankkeet?
- ✓ Peritäänkö käsittelymaksu ja kuinka paljon?
- ✓ Riskin hinnoittelu (korko), esim. lainoissa ja takauksissa

Sisältökuvaus
Tuki-instrumentti tulisi valikoida siten, että saavutetaan suuri hyöty pienillä kustannuksilla (kustannustehokkuus). Kustannustehokkuuden tulee ohjata valintaa muiden politiikkakeinojen ja suorien/epäsuorien tukien välillä perustuen mahdollisimman tarkkaan arvioon kokonaiskustannuksista ja hyödyistä.

Osa kustannustehokkuutta on, että hallinnollinen rasitus olisi tuen saajalle mahdollisimman vähäinen. Tukivalikoiman sekä yksittäisiin tukiin liittyvien haku- ja seurantaprosessien tulee olla yksinkertaiset, läpinäkyvät ja yhdenmukaiset hakijoiden hallinnollisen rasituksen minimoimiseksi. Huom. yhdenmukaiset tukiprosessit ja yhteiset tietojärjestelmät. Tämä vähentää tukiviranomaisten hallinnollista rasitusta ja esim. tietojärjestelmäkustannuksia.

5. Vaikutukset kilpailuun

- ✓ Miten tuki vaikuttaa yritysten väliseen kilpailutilanteeseen

- paikallisesti (paljon, vähäisessä määrin, ei lainkaan)
- Suomessa paljon, vähäisessä määrin, ei lainkaan)
- Kansainvälisesti (paljon, vähäisessä määrin, ei lainkaan)

Sisältökuvaus
Sekä tukiohjelmia suunniteltaessa että niitä sovellettaessa olisi tarpeen ottaa huomioon tuen vaikutukset yritysten väliseen kilpailutilanteeseen paikallisesti, kotimarkkinoilla, EU-alueella eli sisämarkkinoilla ja globaalisti. Toimiva kilpailu on keskeinen edellytys kansantalouden kokonaisetua ja taloudellisen toiminnan tehokkuutta koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi. Taloudellisen toiminnan kannalta ihanteellisessa tapauksessa julkisten viranomaisten toiminta on sellaista, ettei se vääristä kilpailua. Käytännössä tukea myönnettäessä kilpailua vääristäviä vaikutuksia ei kyetä kuitenkaan täysin poistamaan.

6. Määräaikaisuus

✓ Voimassaoloaika?
✓ Miten verotuesta voitaisiin luopua tai vähentää sitä niin, että se olisi yrityksille ennakoitavissa?
✓ Tuen automaattisuus verotukien kohdalla?
✓ Irtautumissuunnitelma, esim. tuen asteittainen lakkautus, kun markkinapuute on poistunut tai kun tavoite on saavutettu?
✓ Millaisessa kansantaloudellisessa taloudellisessa tilanteessa tuki on otettu käyttöön tai onko se ollut osa isompaa kokonaisratkaisua? Esimerkiksi energiaintensiivisen teollisuuden alennettu verokanta otettiin käyttöön toistaiseksi voimassa olevana kompensaationa yritysten kelamaksun poistolle vuonna 2011. Vuonna 2012 tuen saajien määrää laajennettiin myös pienempiin tuotantoluokkiin.

Sisältökuvaus
Tuen voimassaolon tulee olla ajallisesti rajattu. Määräaikaisuus luo virkamiesnäkökulmasta mahdollisuuden ”sunset clauseen” eli tuen lakkauttamiseen. Tuen luonteesta riippuen voidaan tehdä myös irtautumissuunnitelma. Tuen vaikuttavuus ja tarpeellisuus tulee arvioida ennen mahdollista jatkopäätöstä. Yritystukien kohdentamisen tulee aina olla osa laajempaa politiikkatoimien kokonaisuutta, jonka avulla kyseinen tavoite saavutetaan, haittavaikutus lievenee tai ongelma poistuu kokonaan. Yritystukia ei tulisi nähdä saavutettuina etuina.

7. Kannustava vaikutus

✓ Miten tukea haetaan?
✓ Tuki-intensiteetti?
✓ Vipuvaikutus?

Sisältökuvaus
Tehokas tuki luo riittävän kannusteen sen kohteena oleville yrityksille muuttaa toimintaansa tuen perimmäisten tavoitteiden suuntaisesti. Jos tuki ei muuta tuensaajan käyttäytymistä, kyseisellä tuella ei ole kannustavaa vaikutusta. Tukea ei pitäisi myöntää toimintaan, minkä tuensaaja toteuttaisi joka tapauksessa myös ilman tukea. Kannustava vaikutus toteutuu esimerkiksi silloin kun tuettava hanke tai toiminta aloitetaan vasta tukipäätöksen jälkeen. Tukiviranomainen voi omassa käytännössään edellyttää lisäksi esimerkiksi, että tuen seurauksena hankkeen tai toiminnan soveltamisala on laajempi, tuensaajan hankkeen tai toiminnan toteuttamiseen käyttämä rahoituksen tai resurssien kokonaismäärä kasvaa taikka hanke tai toiminta toteutetaan nopeammin. Mitä suurempi tuen vipuvaikutus on, sen vaikuttavampi tuki on. Tuki-intensiteetin vaikutusta voidaan kokeilla käytännössä. Julkisen rahoituksen osuus yrityksen kokonaisrahoituksesta ei saa nousta kohtuuttoman korkeaksi, vaikka hankkeeseen sinänsä voitaisiin myöntää tukea. Verotukien osalta edellytetään, että tukiohjelma on otettu käyttöön ennen tuetun hankkeen tai toiminnan aloittamista.

8. Vaikuttavuus

Arvioinnit

✓ Millaisia väliarviointeja (kyselyt, selvitykset, haastattelut) on suunniteltu tehtävän tuen tarpeellisuuden arvioimiseksi ja tuen kehittämiseksi?
  - tuen toimivuus
  - tuen tehokkuus
  - kohdentuminen
✓ Miten tukea on päätetty kehittää tehdyn arvioinnin perusteella?

Ulkopuolinen vaikuttavuusarviointi

✓ Milloin tehdään?
✓ Menetelmävalinta ja sen perustelut
✓ Onko mietitty mitä tietoja on tarpeen kerätä jo tuen myöntämisen aikana onnistuneen arvioinnin turvaamiseksi?
✓ Tutkitaanko muutosta (arvonlisää) tuensaajissa verrattuna muutokseen niissä yrityksissä, jotka eivät saaneet tukea?
✓ Mitkä ovat käytettävät tulosmittarit?
✓ Tutkimustulokset:
✓ Ovatko ennen tuen käyttöönottoa tehdyt oletukset tuen vaikuttavuudesta edelleen voimassa?
✓ Onko tuki saavuttanut sille asetetut tavoitteet?
✓ Vaikutukset markkinoihin ja kilpailuun. Onko tuki korjannut markkinapuutetta ja miten markkinat ovat kehittyneet?
✓ Vaikutukset kasvuun, rakenteelliseen uudistumiseen, yritystoiminnan tehokkuuteen, kansainväliseen kustannuskilpailukykyyn tai pysyvän taloudellisen toiminnan vahvistumiseen.
✓ Vaikutukset tuen saajiin: Onko tuki syrjäyttänyt yrityksen omaa rahoitusta? Olisiko hanke toteutunut ilman tukea?
✓ Vaikutukset laajemmin yhteiskuntaan
✓ Miten tulokset on otettu huomioon tukea jatkettaessa:
✓ vaikuttavuus

- ✓ kohdentuminen
- ✓ tehokkuuden parantaminen?
- ✓ Kansainväliset tutkimustulokset?
- ✓ Onko tuloksia hyödynnetty?
- ✓ Tutkimuskirjallisuuden arvio?
- ✓ Voidaanko riittämätöntä vaikuttavuuden tasoa parantaa tukea uudelleen kohdistamalla tai päivittämällä?
- ✓ Miten relevantteina ja haastavina tavoitteita voi pitää? Kuinka ne toteuttavat kansallisia strategisia valintoja, hallitusohjelmaa?
- ✓ Miten asetetut tavoitteet ovat toteutuneet? Mitä merkittäviä tuloksia on saatu aikaan? Mitkä tulokset olisivat jääneet toteutumatta ilman tukea?
- ✓ Onko tuki korjannut markkinapuutetta ja mitä uusia markkinoita on luotu? Onko markkinapuute vielä olemassa? Milloin tuesta tulisi tai voidaan luopua?
- ✓ Mitä tavoitteiden ulkopuolisia tuloksia on syntynyt? Mitkä tulokset olisivat jääneet toteutumatta ilman tukea?
- ✓ Kuinka hyvin tuki tavoitti kohderyhmän, valuiko sitä yli?
- ✓ Hallinnollinen rasitus tuen saajille ja tukiviranomaisille?

EU arviointisuunnitelman mukaiset arviointikysymykset:

Tuen suora vaikutus tuensaajiin:

- ✓ Onko tuki vaikuttanut merkittävästi tuensaajien toimintatapaan? (kannustava vaikutus)
- ✓ Onko tuki vaikuttanut tuensaajiin eri tavoin? (esim. koon, sijainnin tai alan mukaan)
- ✓ Missä määrin tuella on ollut odotetut vaikutukset?
- ✓ Onko tuki vaikuttanut tuensaajien tilanteeseen (esim. onko näiden kilpailutilanne tai maksukyvyttömyysriski muuttunut)

Tukiohjelman välillinen vaikutus:

- ✓ Onko tukiohjelmalla heijastusvaikutuksia muiden yritysten toimintaan tai muilla maantieteellisillä alueilla? Onko tuki estänyt muiden kilpailijoiden investointien toteutumisen tai houkutellut toimintoja pois lähialueilta?
- ✓ Onko ohjelma vaikuttanut asetettuun toimintapoliittiseen tavoitteeseen?
- ✓ Voidaanko tukiohjelman kokonaisvaikutuksia kilpailuun tai kauppaan mitata?

Tukiohjelman oikeasuhteisuus ja tarkoituksenmukaisuus, esimerkiksi:

- ✓ Oliko tukiohjelma oikeassa suhteessa ratkaistaviin ongelmiin? Olisiko sama vaikutus voitu saada aikaan vähemmällä tuella tai erilaisella tukimuodolla? (esim. laina-avustuksen sijaan)
- ✓ Valittiinko tehokkain tukiväline? Olisivatko muut tukivälineet tai muun tyyppiset toimenpiteet soveltuneet paremmin kyseisen tavoitteen saavuttamiseen?

Sisältökuvaus

Tukiviranomaisen olisi määräajoin, viimeistään ennen tukiohjelman jatkamista tai muuttamista arvioitava tuen vaikuttavuutta, tehokkuutta ja toimivuutta sen tarpeellisuuden ja kehittämistarpeiden selvittämiseksi. Jälkikäteen tehtävässä ulkopuolisen tahon tekemässä vaikuttavuusarvioinnissa arvioidaan ovatko ennen tuen käyttöönottoa tehdyt oletukset tuen vaikuttavuudesta edelleen voimassa. Tällöin tulee arvioitavaksi myös tuen ja sen tavoitteiden yhteensopivuus politiikan yleisten tavoitteiden kanssa. Arviointien tavoitteena on lisätä tukien läpinäkyvyyttä ja parantaa politiikkatoimien vaikuttavuutta. Päätöksentekijöillä on oikeus valita oikeita politiikkatoimia kulloisiinkin tavoitteisiin. Jos tuloksia otetaan huomioon politiikan teossa, saavutamme kansantaloudellisia hyötyjä. Evaluointi kuuluu myös paremman sääntelyn agendalle. Evaluoinnit ovat osa politiikantekoa.

Open datan hyödyntäminen ja ekonometriset tutkimusmenetelmät suuntaavat vaikuttavuustutkimuksia. EU edellyttää kontrafaktuaalisten tutkimusmenetelmien käyttöä. EU tukee arviointien laatimista ja se on julkaissut 28.5.2014 asiakirjan yhteisistä metodologioista valtiontukien arviointiin. **http://tem.fi/kansalliset-yritystuen-yleiset-edellytykset**

Arviointisuunnitelmaa laadittaessa voidaan olla yhteydessä esim. tutkimuslaitoksiin riittävän täsmällisen arviointimetodin määrittelemiseksi kausaalivaikutusten mittaamiseen. Arvioinnissa tarvitaan kontrafaktuaalisten menetelmien lisäksi/tueksi myös laadullisia menetelmiä.

Ennen tuen myöntämistä kannattaa kehittää ns. looginen vaikuttavuusmalli, jossa kuvataan panokset, tuella aikaansaatu toiminta, välittömät tulokset ja vaikutukset tuen saajiin ja verkostoihin sekä vaikutukset yhteiskuntaan. Myös tukimekanismi kannattaa kuvata etukäteen.

Muutokset yritysten käyttäytymisessä näkyvät jo 1-2 vuoden kuluttua, mutta kokonaistaloudelliset vaikutukset voivat ilmentyä vasta 4-9 vuoden jälkeen.

Arvioinnit on tehtävä hyvissä ajoin ennen tuen päättymistä, jotta arvioinnin tulokset voidaan ottaa huomioon tuen jatkosta päätettäessä tai uutta tukea suunniteltaessa. Määräajoin tehtävillä arvioinneilla voidaan varmistaa, että toistaiseksi voimassa olevaa tukiohjelmaa muutetaan tavoitteiden ja tarpeiden muuttuessa tai tarvittaessa lopetetaan.

9. Yksittäiset tukipäätökset

Miten kriteerit on otettu huomioon tukiohjelmassa. Miten kriteerit otetaan huomioon yksittäisessä tukipäätöksessä.

9 a Tukikumulaatio

- ✓ Miten varmennetaan, ettei tukea kasaudu samalle yritykselle eri tukiohjelmista?
- ✓ Onko hakijalle kerrottu, mitkä tuet ovat yritystukia?
- ✓ Onko hakijaa pyydetty ilmoittamaan haku- ja päätösvaiheessa hakijan hakemat tai saamat muut julkiset tuet?

Sisältökuvaus

Tuen myöntäminen ei saa johtaa julkisen tuen liian suureen osuuteen hankkeessa tai yrityksen toiminnassa. EU-oikeudessa on asetettu tietyt julkisen rahoituksen maksimirajat, joita ei saa ylittää. Tuen hakijalta on tarpeen kysyä mitä muita tukia se saa hankkeeseen tai hakijan muuhun toimintaan.

9 b Vaikutukset kilpailuun paikallisesti Suomessa ja EU-alueella

- ✓ Vaikuttaako tuki markkinaosuuksiin yrityksen toimialalla ja asianomaisilla markkinoilla?
- ✓ Edistääkö tuki ylikapasiteetin syntymistä kyseisellä toimialalla?
- ✓ Vaikeuttaako tuki kilpailevien yritysten markkinoille pääsyä?
- ✓ Vaikeuttaako tuki muiden yritysten investointipäätösten tekemistä?
- ✓ Vaikuttaako tuki muiden yritysten kannattavuuteen?
- ✓ Kuvaus markkinatilanteesta.

Sisältökuvaus

Tukea myönnettäessä on otettava huomioon tuen vaikutukset kilpailuun. Kilpailuvaikutuksia ovat vaikutukset markkinaosuuksiin yrityksen toimialalla tai ao. markkinoilla, ylikapasiteetin syntyminen tuen seurauksena, muiden yritysten markkinoillepääsyn vaikeuttaminen ja muiden yritysten markkinatilanteeseen vaikuttaminen. Entä vaikeuttaako tuki muiden yritysten investointipäätösten tekemistä? Tai vaikuttaako tuki muiden yritysten kannattavuuteen?

9 c Edellytykset kannattavaan toimintaan, arviointi

- ✓ Miten toteutetaan toiminnan edellytysten arviointi -kriteerit?
  (vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmä)
  (luottokelpoisuus, maksuviiveet, taloudelliset tunnusluvut, terve yritys)
  (VHS-tiedot)
- ✓ Onko tuensaaja lakkauttamassa vastaavaa toimintaa muissa EU-jäsenmaissa?

Sisältökuvaus

Tukea voidaan myöntää vain yritykselle, jolla on arvioidaan olevan edellytykset kannattavaan toimintaan. Yritys ei saa olla EU:n määritelmän mukainen vaikeuksissa oleva yritys. Kannattavuudelle voidaan asettaa myös muita edellytyksiä. Arvioinnissa voidaan käyttää tukena yrityksen taloudellisia tunnuslukuja, kuten luottokelpoisuus, maksuviiveet ja julkisten maksujen hoito. Merkitystä on myös sillä, onko hakija lakkauttamassa vastaavaa toimintaa muualla. Luova tuho tulisi sallia, jotta uudistumista tapahtuisi.